

Foredrag over Chemie paa de Kongelige Skolelærer-Seminarier.

Ligesom Selskabet for Naturlærens Udbredelse i de første Aar af sin Tilværelse ansaae det for et af de nærmeste Midler til sit Formaaels Opnaaelse at foranstalte Foredrag over Physik og Chemie holdte omkring i Landet især i Kjøbstæderne, saaledes har Landhuusholdnings-selskabet i de sidste Aar søgt at virke i samme Retning, og det geraader Frederiksborg Amts Landbosforening til Gode, at den i Vinteren 1851 formaaede polytechnisk Candidat Hr. Sødring at holde en Række saadanne Forelæsninger i Hillerød, thi det er en Sag af saa stort Omfang og saa umiskjendelig indgribende Betydning for og Indflydelse paa Agerbruget, at der maa virkes fra mange Kanter og med saa megen Kraft som muligt for dens Fremme hele Landet rundt.

De Steder, hvor Landhuusholdnings-selskabet, efter mange forgievnes Forsøg, omsider i 1851 og siden opnaaede at faae saadanne Foredrag bragte i Stand, vare: i Helsingør ved Realskolelærer Hr. Silfverberg, — i Kongens Lyngbye ved Hr. Apotheker Trier, — i Korsør ved praktiserende Læge Hr. Flemmer, — i Bordingborg ved Hr. Apotheker Schou, — i Odense ved Hr. Lieutenant Moe, — i Aalborg ved Hr. Lieutenant Magnusen, — i Roskilde ved Hr. Ober-

lærer Broager, og i Ringsted-Egnen ved Hr. Skolelærer Olsen i Vigersted. — Paa flere af disse Steder blev den af Selskabet beførgede Oversættelse af Johnstons Catechismus i Agerdyrkningschemie og Jordbundslære lagt til Grund, og mange Exemplarer deraf bleve i den Anledning bortskienkede.

At Trangen til disse Kundskaber mere og mere føles i Landboestanden, fordi deres praktiske Vigtighed mere og mere indsees, og at selv den opvoksende Slægt i Bondestanden er begiærlig for at erhverve sig denne Indsigt, derpaa har Selskabet mange Exempler. Men paa denne Stand kan ingen virke kraftigere end Skolelærerne, der bedst forstaae, hvorledes det Nye bør indpodes i den Folkeklasse, de skulle virke paa, og derfor blev Selskabet fra flere Sider opfordret til at bidrage til, at Seminaristerne kunde faae saamegen Kundskab om Naturlæren som i denne Henseende var nødvendig, for at de ved egen Flid og Læsning kunde gaae videre, naar de selv optraadte som Lærere.

Paa Grund heraf afgik til Directionerne for de nu bestaaende 5 Skolelærer-Seminarier under 11te Juni 1853, nemlig til hver især, en Skrivelse fra Selskabet, saa lydende:

„Det bliver stedse mere og mere erkendt af alle dannede Landmænd, at Indsigt i Chemiens Hovedlærdomme er af største Vigtighed for enhver Agerdyrker, der vil bringe det størst mulige Udbytte af Jorden, og de mange Skrifter, som aarlig udkomme i England, Frankrig og Tydskland i det agriculturchemiske Fag godtgjøre ikke blot de Lærdes Redebonhed til at bringe Videnskabens praktiske Resultater ud i Folket, men ogsaa, at der hos dette viser sig Modtagelighed for disse Kundskaber. Undertegnede Selskab har ogsaa søgt at bidrage til den Sags Fremme, f. Ex. ved at lade Johnstons bekiendte Catechismus i Agerdyrkningschemien oversætte paa dansk og uddele den, ved at understøtte Oversættelsen og Udgivelsen af samme Forfatters større Lærebog i samme Fag, og ved at lade holde Foredrag derover i Provindserne. Man har Erfaringer for sig, at Sandsen derfor i Bondestanden paa mange Steder er vaak. — Men Selskabet

er i den senere Tid fra flere Sider opfordret til at bevirke, at der med Tiden kunde gives nogen Underviisning deri i Landsby-skolerne, hvilket da atter forudsætter, at Chemiens Hovedlærdomme med stadigt Hensyn til Landbruget foredrages i Skolelærer-Seminarierne, maaskee i Begyndelsen som en tilbuddt og ikke som en paabudt Læregienstand.

Efter de Forsøg, som ere giorte med deslige Foredrag, kan man antage, at en saadan Udvikling af Chemiens Hovedlærdomme vilde medtage omtrent 30 Timer, og altsaa kunne fuldføres i henved 3 Uger, naar dertil daglig anvendes 2 Timer.

De første Forsøg i denne Retning vilde Selskabet søge at bringe i Stand og bekoste. — Om den hvitærede Direction for N. N. Skolelærer-Seminarium vil gaae ind paa Forslaget, og i saa Fald til hvilken Tid, derom beder Selskabet sig underrettet."

Herpaa modtog Selskabet under 16de Juli næstefter Svar fra Directionen for Seminariet i Lyngby (Marhuus Stift), at den, i Dereensstemmelse med Forstanderens Professor Nielsens Betænkning, modtager Tilbudet og ønsker, at Forelæsningerne maatte kunne afholdes i forestaaende Octobermaaned og at Docenten maatte vorde forsynet med de fornødne kemiske Stoffer og Apparater.

Ligeledes modtog Selskabet under 5te August næstefter Svar fra Directionen for Seminariet i Jellinge (Ribe Stift), der ligeledes, i Dereensstemmelse med Forstanderens Pastor Kemps Erklæring, modtog Tilbudet og yttrede, at Foredraget beqvemtest kunde finde Sted i Begyndelsen af Octobermaaned.

Som Følge deraf blev det, efter foreløbig truffen Dereenskomst, overdraget polytechnisk Candidat Hr. Sødring at holde det bestemte Foredrag i Lyngbye-Seminarium, og pharmaceutisk Candidat Hr. Schiøtz at holde det i Jellinge-Seminarium, paa begge Steder i Begyndelsen af October.

Forsøget er paa begge disse Steder heldigen udført, til gjensidig Tilfredshed for Docenterne og Tilhørerne.

Directionen for Seminariet paa Jøenstrup (Siællands Stift) svarede, at der, under nærværende Forhold, ikke kunde tænkes paa at udvide Underviisningen, og Directionerne for Seminarierne i Skaarup (Fyens Stift) og i Ranum (Viborg Stift) svarede ikke*).

Den 28de November 1853.

---

*) Under 2den December modtog Selskabet fra Directionen for Seminariet i Skaarup et Svar, dateret den 23de November, hvoraf Resultatet er, at dette Seminarium ikke kan benytte Tilbudet.
